

DAHA FAZLA; "ÇEVRE", DAHA AZ; "YOLSUZLUK" İÇİN: "ULUSAL ENERJİ KONSEYİ" ve "ELEKTRİK TÜKETİCİLERİ KONSEYİ" ...

Arif KÜNAR
Elektrik Mühendisi

ÖZET

Bu tebliğimizde, "enerji-çevre-tüketici" ilişkisini/çelişmesini, daha sağlıklı ve yapıcı olarak tartışmak, bu ilişkinin; ülke-doğa yararına daha "doğru" kurulabilmesini sağlamak için alternatif-yeni oluşumlar öneriyoruz. Ülkemiz enerji politikalarının "sağlıklı ve doğru" olarak belirlenmesinde, EMO'nun "asli" yerini artık "doğrudan" alması, bugüne kadar yapılan yanlış enerji planlamalarından, tercihlerinden, yer seçimlerinden kaynaklanan; devlet ile sivil toplum-yöre halkı arasında yaşanan çatışmaların ve esasen de, kapalı kapılar ardında alınan bütün bu kararların ülkeye, ekonomiye, çevreye, yurttaşlara ve tüketicilere verdiği zararların engellenmesi gerekmektedir. Bu amaca yönelik olarak ta, başını TMMOB-EMO'nun çekeceği bir takım somut oluşumlara ihtiyaç vardır. Bu çerçevede gerekçelerini aktarmaya çalışacağımız geniş ve yaygın katılımlı bir "Ulusal Enerji Konseyi" ve bu konseyden oluşturulacak olan, ABD'de, Avrupa'da giderek yaygınlaşmaya başlayan; "Elektrik Tüketicileri Hareketi ve Konseyi" bir an önce kurulmalıdır.

ÖNCE ÇEVRE; ALIĞA, AKKUYU ve DİĞERLERİ...

Özellikle TMMOB-EMO, yöre halkı ve çevrecilerin yoğun mücadeleleri sonucunda iptal edilen projelerden; 1990'ların başında uluslararası boyutu da olan Aliağa Termik Santrali, 2000'li yıllarda Akkuyu Nükleer Santrali, Amasra, Trabzon ve Dalaman Mobil Santrali, yine aynı akibete uğrayacakları şimdiden belli olan Hasankeyf ve Fırtına Deresi Hidroelektrik Santrali bahsettiğimiz yanlış projelerden sadece birkaçıdır. Başta EMO ve çevrecilerin karşı duruşlarıyla yapılamayan/vazgeçilen bu projeler sayesinde güzel ülkemiz; bir daha asla geri dönülemeyecek son derece vahim yanlış enerji politikalarından,

Daha Fazla; "Çevre", Daha Az; "Yolsuzluk" İçin: "Ulusal Enerji Konseyi" ve "Elektrik Tüketicileri Konseyi"...

büyük yolsuzluklardan, yeni borç tuzaklarından, muhtemel çevre felaketlerinden kurtulmuştur. Ancak daha önceleri hiçbir enerji planlamasında yer almadığı halde, yalnızca politik ve rant amaçlı yapılmış olan Yatağan Termik Santrali, Afşin-Elbistan Termik Santrali, bütün çabalara karşı engellenememiş olan Gökova Termik Santrali, Aktaş ve Çukurova Özelleştirmeleri vd.nin; ülkemize, çevreye, yöre insanlarına ve ekonomimize verdiği zararlar kamuoyunca bilinmekte ve maalesef halen de devam etmektedir.

"Beyaz Enerji Davası" henüz sonuçlan(dırıl)mamış da olsa; EMO ve çevrecilerin ne kadar haklı olduklarını, aslında çevrecileri; "ülkenin kalkınmasını istemeyen vatan hainleri" olarak itham eden ve sürekli olarak; "Vatan-Millet-Sakarya" edebiyatıyla; "3-5 tane nükleer santral, 5-10 tane termik ve mobil santral kurulmasına çalışan" lobilerin, bürokratların, teknokratların ve siyasilerin "yolsuzluklarını" şimdiden ortaya çıkarmıştır. Bu santralleri ve yatırımları; "ülke için mi" yoksa "kendileri için mi" istedikleri çok net olarak belli olmuştur. "Beyaz Enerji Operasyonu" ile düğmeye basılan, ancak mevcut hükümetçe "sulandırılan" bu hayati dava muhakkak sonuna kadar götürülmeli ve siyasi sorumluları dahil olmak üzere yapılan tüm yolsuzluklar, suistimaller ve yanlışlıklar açığa çıkarılmalıdır. Ancak görünen o ki; sorumlu siyasiler, yalnızca birkaç bürokrati harcayarak, buzağının altında kalan siyasetçi-işadamı-teknokrat "şeytan üçgenini" ortaya çıkarmamaya çalışmaktadırlar. "Savcılık İddianamesinde" ve "Askeri Fezlekede" bahsi geçen yolsuzluk, rüşvet iddiaları; yapılanların, bilinenlerin çok az bir kısmıdır. Son 20 yılda yapılmış ve devam eden tüm enerji ihaleleri, devirler ve özelleştirmeler incelenecek olursa, ülkemizin 30 milyar dolar civarında olduğu söylenen banka batıklarından çok daha fazla, belki de 50-60 milyar dolarlık bir başka batağa sürüklenmiş olduğu açığa çıkacaktır. Bunların trajik sonuçları acı bir şekilde Türkiye'de her alanda yaşanmaya başlanmış, maalesef önümüzdeki 5-10 yılda çok ciddi bir "enerji sorunu" ve dolayısıyla bundan kaynaklanacak daha büyük ekonomik felaketler ülkemizi beklemektedir.

"ULUSAL ENERJİ KONSEYİ"...

EMO olarak sürekli; "biz daha önce söylemiştik!", "biz haklıydık!" demek; hem bu ülkeye, hem de bizlere artık fazla bir şey kazandırmamaktadır-kazandırmayacaktır. Çünkü yapılan her yanlışlığın bedelini; bizler ve çocuklarımız da dahil, tüm ülke sürekli olarak ödemekteyiz. Bu nedenle, bünyesinde her siyasi görüşten on binlerce üyesi olan, çok farklı kamu-özel sektörlerde çalışan ve farklı uzmanlıkları olan mühendislerin yer aldığı Elektrik Mühendisleri Odası; hem kamu kurumu niteliğinde bir kuruluş oluşu, hem de ülkemizin önde gelen sivil toplum kuruluşlarından TMMOB'in etkin bir üyesi olarak, ülke enerji politikasında artık "doğrudan" söz sahibi olmalıdır. En önemlisi de, devlet (Enerji Piyasası Üst Kurulu) ile sivil toplum (çevreciler ve yöre halkı) arasında yönlendirici olmalı, gerekli koordinasyonu sağlamalıdır.

Bu amaca yönelik olarak özellikle TMMOB-EMO'nun, KESK-Enerji Yapı Yol Sen'in ve TÜRK İŞ-TES İŞ'in başını çektiği, organizasyonunda yer aldığı, devlet kurumlarını ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren, tamamen özerk; "ULUSAL ENERJİ KONSEYİ" kurulmalıdır. Önerilen "Ulusal Enerji Konseyi"; halen mevcut "Enerji Piyasası Üst Kurulu", arada bir gerçekleştirilen "Enerji Şuraları", "DEK Türkiye Enerji Toplantıları", "Enerji Kongreleri"nden bambaşka bir "karakter" ve "misyon" barındıran, esas itibariyle "ulusal onay ve sağduyu" oluşturma amacını taşıyan yeni bir oluşum olacaktır. Bu oluşum; ilgili Bakanlıklar ve Kamu Kurumlarından tutunda, Üniversiteler, TMMOB, Tabipler Odası, Barolar, Sendikalar, Ziraatçılar, Turizmçiler, Sanayi ve Ticaret Odaları, Yerel Yönetimler, Çevre Kuruluşları, STK, yöre yurttaşlarını kapsayacak ve kısa-orta-uzun vadede alınacak tüm enerji yatırım kararları, enerji planlamaları; kapalı kapılar arkasında değil, azami "Ulusal Enerji Konseyi" tercihlerine göre yapılacaktır. Aksi takdirde, hem ülkemiz ve ekonomimiz, hem de doğal çevremiz büyük zararlar görmeye devam edecektir.

"ELEKTRİK TÜKETİCİLERİ KONSEYİ"...

Konuyla ilgili Akademisyenlerden, EMO'na; Ankara Ticaret Odası'ndan, çevreci kuruluşlara; Tüketici Hakları Derneği'nden TES-İŞ Sendikası'na; kısacası elektrik üreticisinden-tüketicisine kadar tüm kesimlerce yapılan itirazlara rağmen 20.02.2001 tarihinde Meclis'te kabul edilen "Elektrik Piyasası Kanunu", daha sonra kabul edilen "Doğalgaz Piyasası Kanunu", yasası hazırlanmakta olan "Petrol Piyasası Kanunu"; ülkemizde ciddi sorunlar yaratacaktır. Daha önce bu kanuna benzer uygulamalar yapan ABD-Kaliforniya Eyaleti ve İngiltere'de çok büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Özellikle Kaliforniya'da şu sıralarda bu uygulamadan geri dönmek için çareler aranmaktadır.

Kendi elektriğini üretebilen ve çok büyük miktarda elektrik tüketen (asgari 9.000.000. Kwh/yıl) sanayiciler (serbest tüketiciler) dışında kalan tüm elektrik tüketicisi kesimler ve ülkemizin geleceği, "Elektrik Piyasası Kanunu"ndan olumsuz etkilenecektir. "Elektrik Piyasası Kanunu" ve yine bu kanunu denetlemek üzere "mevcut" siyاسiler tarafından oluşturulacak olan "Enerji Piyasası Üst Kurulu"na ilişkin bütün itiraz noktaları EMO olarak; hem kamuoyuna, hem de ilgili makamlara iletilmiş, ayrıca Elektrik Mühendisliği Dergisi'nde bir kaç kez detaylı olarak aktarılmıştır. Bu nedenle ve yazımızı da uzatmamak amacıyla, "Elektrik Piyasası Kanunu"nun; yalnızca ve özellikle çevre-tüketici hakları boyutuyla yaratacağı olumsuzluklarına kısaca değineceğiz.

"Elektrik Piyasası Kanunu"nun geçici 4. maddesinde yapılan bir değişiklikle; "Kamuya ait elektrik enerjisi üretim ve dağıtım tesislerinden işletme hakları devri öngörülenlerden devir işlemlerini 30 Haziran 2001'e (son olarak 31 Ekim 2001'e uzatılmıştı. A.K.) kadar tamamlananlardan, çevre kirliliğini önleyici tesisleri TEAŞ tarafından yapılanların bitirilmesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin alınması için" devir tarihinden

Daha Fazla; "Çevre", Daha Az; "Yolsuzluk" İçin: "Ulusal Enerji Konseyi" ve "Elektrik Tüketicileri Konseyi"...

İtibaren iki süre tanındı. Değişiklikle; "Bu süre zarfında, söz konusu tesislerdeki elektrik üretim faaliyeti bu gerekçeyle" durdurulamayacak. Bundan böyle mahkemeler, çevre kirliliğine yol açan santralleri kapatamayacak. Bu konuda yurttaşların, çevrecilerin ve sivil toplum örgütlerinin talepleri de, şikayetleri de artık dikkate alınmayacak. Yani "Devlet"; yurttaşlarını "Elektrik Piyasası Kanunu" ile artık "resmen" zehirleyebilecek.

Yine bu kanunla; yenilenebilir ve alternatif temiz enerji kaynaklarının yatırım ve rekabet şansı tamamen ortadan kalkmakta, yalnızca mevcut fosil yakıtlı santrallara şans tanınmaktadır. Başta küçük ölçekli hidroelektrik santraller olmak üzere, rüzgar, güneş, biomas, jeotermal gibi çevreci enerji yatırımlarına, krediler, teşvikler ve sübvansiyonlar kaldırılmakta, piyasada rekabet şansı tanınmamaktadır. Oysa birçok Avrupa ülkesinde ve ABD'de bu tür yenilenebilir enerji kaynakları devlet tarafından bizatihi desteklenmekte ve teşvik edilmektedir. Ayrıca, yine bir çok gelişmiş ülkede örgütlenmiş olan "elektrik tüketicileri birlikleri"; alternatif enerji kaynaklarının kullanılması-yaygınlaşması için "gönüllü yeşil enerji vergisi" ödeyerek, yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih etmektedirler. Avrupa Birliği ülkelerinde yenilenebilir enerji kaynakları yatırımlarına verilen destek ve hedeflerden bazı örnekler(1) şunlardır;

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI (YEK) YATIRIMLARINA VERİLEN SÜBVANSİYONLAR:

Avusturya: Rüzgar, hidroelektrik, çöplük gazı, biyokütle ve biyogaz sistemleri için yatırımların %30'u oranında sübvansiyonlar;

Belçika: YEK yatırımlarında Waloon bölgesinde %15 Flanders bölgesinde %25 oranında sübvansiyonlar;

Finlandiya: Rüzgar yatırımlarına %40, diğer YE yatırımlarına %30 (özellikle biyokütle -turba veya odun- ile elektrik üretiminde bir artış sağlanacaksa, birleşik ısı-güç santrallerine (combined heat and power -CHP) da sübvansiyon uygulanabilmektedir);

Fransa: Biyokütle yatırımlarına %30; şebekeye bağlı olmayan güneş (fotovoltaik), küçük rüzgar ve küçük hidroelektrik yatırımlarına %95 oranında sübvansiyonlar;

Almanya: Daha önceleri, örneğin 250 MW'lık rüzgar enerjisi program sırasında, sübvansiyonlar yapıyordu, şimdi başka yöntemler var;

Yunanistan: YEK yatırımları için özel çerçeve vardır: %40'lara ulaşan ilk yatırım sübvansiyonları, %40'lara ulaşan faiz sübvansiyonları, %40'lara ulaşan finansal kiralama (leasing) sübvansiyonları. Ayrıca %100'e varan vergi muafiyetleri ve %40'lara ulaşan yatırım sübvansiyonları;

Lüksemburg: ilk 5 rüzgar yatırımı kilovat başına 75 Euro sübvansiyon edildi. Fotovoltaik sistemler koyan yurttaşların yatırım giderlerinin % 75'i karşılanıyor;

Hollanda: YEK yatırımcılarına %1,5 oranında düşük faizle bir Yeşil Fon'dan destek

sağlanıyor. Bu sübvansiyonun %15-20 kadarı ise hızlandırılmış amortisman ve bir vergi kredisi için başvuru yapma olanağı var;

İsveç: 1997 yılı ortasından bu yana 200 kW'dan büyük yeni rüzgar santralleri tüm yatırım maliyetinin %15'i oranında (ya da kilovat başına 344 Euro) sübvansiyon ediliyor. Yeni biyokütle tesisleri yatırımlarının %25'ine varan oranlarda sübvansiyon edilirken, 100-1500 kilovatlık yeni küçük hidroelektrik santralleri için de sübvansiyonlar var.

YEK YATIRIMLARINA ELEKTRİK FİYATI VE ALIM GARANTİSİ

Değişik oranlarda sabit fiyatlarla YEK'den üretilen elektriğe destek veren ülkeler şunlardır: Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya (1997- güneş ve rüzgar elektriği için 17,15 DM/kWs; biyokütle ve hidroelektrik için 15,24 DM/kWs), Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Portekiz, İspanya, İsveç;

YEK YATIRIMLARINA İHALE YÖNTEMİ

Türkiye'de rüzgar enerjisi konusunda uygulanan yöntem, yalnızca İngiltere ve İrlanda'da kalmıştır; Fransa, Avusturya'da yalnızca küçük ölçekte kullanılmaktadır;

YEK YATIRIMLARI İÇİN GÖNÜLLÜ YEŞİL FİYATLANDIRMA

1995'ten bu yana geçerlidir, önce Hollanda'da başlayarak Finlandiya, İsveç, İngiltere, Almanya gibi ülkelere yayılmıştır, elektrik idaresi, yeşil fiyat ödeyen tüketicinin ödediği fiyat karşılığında yenilenebilir enerji üretimi gerçekleştirir, bu da bağımsız bir sivil toplum örgütü tarafından denetlenir;

VERGİLENDİRMEYE İLİŞKİN ARAÇLAR

Finlandiya: 1990 yılında petrol, kömür, doğalgaz vb. fosil yakıtlar için karbon vergisini ilk uygulamaya koyan ülkedir. YEK yatırımları karbon üretmediği için bundan yararlanır. Daha sonra elektrik faturalarına karbon vergisi getirildi, biyokütle, rüzgar ve küçük hidroelektrik yatırımları bu paralarla desteklenmeye başlandı;

Yunanistan: YEK yatırımları için 1995'ten bu yana %75-100 oranında vergi muafiyeti geçerlidir;

İtalya: Tüketiciler, ulusal elektrik fonuna bir tarh öder, bu kaynak YEK yatırımcılarına sübvansiyon olarak aktarılır;

Hollanda: 1997'den bu yana tüketicilerden 800 kilovatsaat'in üzerindeki tüketimleri için 3,5 sent/kilovatsaat vergi ve %17,5 KDV (yaklaşık 1,6 eurosent/kilovatsaat) alınmaktadır. Bu vergiden muaf olan yenilenebilir enerjilerin (atık yakma çevresel

Daha Fazla; "Çevre", Daha Az; "Yolsuzluk" İçin: "Ulusal Enerji Konseyi" ve "Elektrik Tüketicileri Konseyi"...

sakıncaları nedeniyle bu kapsama alınmamıştır) karlılığı artar. Bunun dışında çevre teknolojileri için vergi kolaylıkları da YEK için yararlı olmaktadır. 1997 Ocak ayından bu yana Enerji Yatırımı Kolaylık Programı YEK'ler için kolaylık getirmekte, Yeşil Fonlar da yatırımcılara yardımcı olabilmektedir.

Avrupa Birliği'nin 1997 Tarihli "Yenilenebilir Enerjilere Beyaz Belge"sinde Yer Alan 2010 Yılı Hedefleri

S	% 2,8	4 milyar kilovatsaat
Hidroelektrik	% 12,4	355 milyar kilovatsaat
Güneş (Fotovoltaik)	% 0,1	3 milyar kilovatsaat
Biyokütle	% 8,0	230 milyar kilovatsaat
Jeotermal	% 0,2	7 milyar kilovatsaat
Toplam	% 23,5	599 milyar kilovatsaat

"Serbest Tüketiciler" dışında kalan bireysel tüketiciler ve küçük-orta ölçekli elektrik tüketicisi olan kuruluşlar; herhangi bir haksızlık durumunda, kötü hizmet ve servis aldıklarında, elektrik kesintisinden kaynaklı yaşadıkları sıkıntılarda, aşırı fiyat artışlarında seslerini duyurabilecekleri, muhatap alınacakları, şikayet edebilecekleri, kısacası haklarını arayabilecekleri bir makam bulamayacaklardır. Tamamen Dünya Bankası ve Uluslararası büyük firma ve yatırımcıların düzenlediği bu yasa karşısında "tüketici hakları" ve bununla ilgili itirazlar, başvurulacak mahkemeler konusunda; Ülkemiz Mahkemeleri ve Danıştay devre dışı bırakılmakta, "Tahkim Yasaları" uyarınca, uluslararası tahkime gidilmekte ve burada da dev enerji firmaları hep haklı çıkarılmaktadırlar. "Elektrik Piyasası Kanunu" milyonlarca tüketiciyi kollayan bir yasadan çok, "Toptan ve Perakende Elektrik Satıcıları"nı ve az sayıdaki "Serbest Tüketicileri" kollayan bir yasadır.

"Enerji Piyasası Üst Kurulu" ile "Toptan ve Perakende Satış Şirketleri" arasında yapılan fiyat anlaşmalarında hiçbir şekilde "temsil" edilmeyen ama bu uygulamadan doğrudan etkilenen milyonlarca "Serbest Olmayan Tüketici"nin haklarını korumak, kollamak ülkemizde de kaçınılmaz olacaktır. Bu amaca yönelik olarak, her türlü tüketici konusuyla ilgilenen mevcut tüketici derneklerinin yanısıra, her elektrik dağıtım şirketinin hizmet verdiği farklı bölgelerde, yalnızca bu hizmeti alanların yer aldığı ve "amacı- ilgi alanı"; daha temiz, çevreyle uyumlu, ucuz, yeterli, kesintisiz, verimli, kaliteli elektrik elde etmek ve kullanmak olan yeni oluşumlara-birliklere-kooperatiflere ihtiyaç duyulacaktır. Bir sitede, semtte ve/ya şehirde yaşayan binlerce "Serbest Olmayan Tüketici", kooperatiflerde bir araya gelerek, yüksek miktarda elektrik kullanan "Serbest Tüketici" statüsüne kavuşup; "Toptan ve Perakende Satış Şirketleri" ile pazarlık yapabilecek, istedikleri firmadan, tercih ettikleri elektrik enerjisi santralinden elektrik satın alabileceklerdir. Farklı bölgelerdeki "elektrik tüketicileri dernekleri"nin bir araya gelerek konfederasyon şeklinde oluşturacağı "Elektrik Tüketicileri Konseyi"; "Enerji Piyasası Üst Kurulu"nun doğrudan "muhatap"

alacağı, ülke elektrik enerjisi politikalarının da genel olarak tartışılacağı (kaynak, çeşit, fiyat, kalite, servis, yaptırımlar, haklar vd.), çıkan sonuçlara ve eğilimlere göre ulusal çapta kampanyaların, boykotların ve ciddi yaptırımların hayata geçirileceği etkin-güçlü bir sivil toplum kuruluşu olacaktır. Aynı zamanda da, tüm yurt çapında elektrik tüketicilerine yol gösteren, danışmanlık hizmeti veren, piyasadaki rekabeti tüketiciler lehine çeviren bir görevi de üstlenecektir.

Özellikle İngiltere'de, bu kanundan olumsuz etkilenen 23 milyon elektrik kullanıcısı; her özelleştirme bölgesinde hemen örgütlenmiş ve büyük bir sivil toplum-baskı gücü oluşturmuştur. Toplam 14 adet "Elektrik Tüketicileri Derneği", daha sonra bir araya gelerek oluşturdukları "Elektrik Tüketicileri Konseyi" sayesinde; ülkedeki elektrik birim fiyatlarını ucuzlatmaya çalışmış, elektrik hizmet kalitesi, verimlilik, tasarruf artırılmış ve alternatif, yenilenebilir, temiz enerji kaynaklarının desteklenmesi gerçekleştirilmiştir. ABD kurulmuş olan CITIZENS' Electric Company (Yurttaşların Elektrik Şirketi); 5393 adet ev, 1108 adet ticarethane ve 35 adet endüstriyel tüketicinin bir araya gelmesi ve yıllık satın aldıkları 162,534,000 kWh elektrik miktarıyla; firmaları dize getiren çok büyük bir sivil toplum ve tüketici gücü olmuştur. "OCA The Office of Consumer Advocate", "Office of Ratepayer Advocates", "Electricity Consumer, Worker and Environmental Protection Act", "RAGE Ratepayers for Affordable Green Electricity", "San Diego Regional Energy Alliance", "Consumer Protection Council, Rourkela-India" gibi onlarca organizasyon (2) ve Greenpeace, Energywatch, The Friends Of World gibi çevreci kuruluşların çabaları ve mücadeleleri sonucunda, bir çok ülkede çok önemli gelişmeler sağlanmıştır.

ÜLKEMİZ VE GELECEK İÇİN, BİRŞEYLER YAPMALIYIZ...

Bu ülkede yaşayanları kaile almayan, ulusal onurumuzla oynayan ve yalnızca USA, IMF, Dünya Bankası tarafından ülkemize biçilen üniformaya uygun olarak hazırlanan bütün bu enerji politikalarını tartışmak ve alınacak kararlarda; yurttaşlar olarak (zaten en doğal hakkımız olan) artık "söz sahibi" olmak istiyoruz. Bu nedenle, bütün bu kararlardan etkilenecek tüm ülke yurttaşlarının hangi siyasi görüşten, dini ve etnik kökenden, meslek örgütünden, dernekten olursa olsun, ortak paydası; "kayıtsız-koşulsuz yalnızca ülkesini, doğayı ve insanları sevmek" olan yeni bir ulusal ahlakı-dayanışmayı harekete geçirmeyi ve bu çerçevede bir arada olabilmeyi, iş yapmayı becerebilmeliyiz. Düşündüğümüz bu oluşumların içinde ulusal-yerel bütün güçlerin yer alması, ülkemiz insanının meclisteki mevcut siyasi yapıdan umudunu artık iyice kestiği bir zamanda; yeni bir "Kuvay-i Milliye Ruhu", "Sivil Toplumsal Güç", "Parlamento Dışı Muhalefet" oluşturmanın da önemli bir aracı olabilecektir.

Bütün bu projeleri tartışmak, olgunlaştırmak ve çalışma grupları oluşturmak için geniş bir foruma çağrılabilir olan ve ismi aklımıza hemen gelen Hakan Tartan, Zafer Güler, Bayram Fırat Dayanıklı, Ediz Hun gibi milletvekilleri; Teoman Alptürk, Kaya Bozoklar,

Daha Fazla; "Çevre", Daha Az; "Yolsuzluk" İçin: "Ulusal Enerji Konseyi" ve "Elektrik Tüketicileri Konseyi"...

Halil Eker, Abdülkadir Kahraman, Ünal Erdoğan, Selçuk Esen, Bülent Damar, Asım Rasan, Nurşah Koşar gibi EMÖcular; Günay Gönenç, Haluk Tosun, Eyüp Akpınar, Tolga Yarman, Serhat Özyar, Tanay Uyar gibi akademik EMÖ'cular; Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Prof. Dr. Cevat Geray, Prof. Dr. İlhan Tekeli, Prof. Dr. Ali Ülkü Azrak, Prof. Dr. İnci-Ali Gökmen, Doç. Dr. Çetin Göksu, Doç. Dr. Metin Erten, Prof. Dr. Cevat Geray, Prof. Dr. İlhan Talınlı, Prof. Dr. Osman Sevaioğlu, Prof. Dr. Engin Türe gibi akademisyenler; Ali Tıgrel, Gültekin Türkoğlu, Behçet Yücel, Güngör Bozkurt gibi teknokratlar; Noyan Özkan, Senih Özay, Engin Cinmen, Yücel Sayman gibi avukatlar; Nilgün Ercan, Osman Gürel, Semih Eryıldız, Bülent Tanık, Yavuz Önen, Yücel Çağlar, Akın Atauz, Oktay Ekinci gibi TMMOB'cular; Sivil Yurttaş Hareketi, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Sivil Anayasa Oluşumu Hareketi, Ulusal Tüketiciler Platformu, Müstakil Tüketiciler Derneği, Tüketiciler Hakları Derneği ve Tüketicileri Koruma Derneği, TÇV, ÇEKÜL, TÜRSAB, TUGİAD, İstanbul ve Ankara Ticaret Odası, DİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, KİGEM, Meslek Birlikleri, Beyaz Nokta Derneği, Temiz Enerji Vakfı, Nükleer Karşıtı Güç Birliği Platformu, Demokratik Kitle Örgütleri, Sivil Toplum ve İletişim Grupları; Ömer Madra, İbrahim Betil, Melda Keskin, Oktay Konyar, Savaş Emek, Oktay Demirkan, Umur Gürsoy, Ender Eren, Hayrettin Karaca, Nergis Yazgan, Celal Ertuğ, Tanıl Bora, Ali Bulaç, Avni Özgürel, Murat Belge, Derya Sazak, Meral Tamer gibi gazeteciler ve sivil toplum önderleriyle, birçok başka değerli insan birlikte; bu oluşumlar şekillendirilebilir ve hayata geçirilebilir diye öneriyorum.

KAYNAKLAR

- (1) Greenpeace International; "The Liberalization of Europe's Electricity Markets - Is the environment paying the price for the cheap power?", March 2001
- (2) Bu kuruluşlar ve faaliyetleri için, aşağıdaki internet sayfalarına bakınız.

<http://www.ofgas.gov.uk>

<http://www.electrichoice.com>

<http://www.oca.state.pa.us>

<http://www.energystar.gov>

<http://www.advantageconsumer.com/rights.html>

<http://www.citizeselectric.com>

<http://www.cpuc.ca.gov>

<http://www.energybuyer.com>

<http://www.sdrea.org>